

Van links naar rechts Afdelingsmanager Wim Hendricks samen met enkele leden van de VIM-commissie van de Dagverpleging Berry Kessen, Riet Ruesink en Aloys Vliegen.

Deze maand wordt in Atrium MC de software voor het veiligheidsmanagementsysteem (VMS) in gebruik genomen. Het nieuwe systeem wordt gevormd door het Vrijwillig Incident Melden (VIM) en SPAR-Management Systeem (SPAR = Structureel Patiënt Risico). Zij vormen het hart van de nieuwe wijze om risico's in kaart te brengen, te analyseren en te voorkomen. Per 1 januari 2008 is een VMS een wettelijke verplichting voor alle zorginstellingen. Dit nieuwe systeem blijft bestaan naast de registratie via de Meldingscommissie Incidenten Patiëntenzorg (MIP). Het melden kan via Huisnet. De melding komt dan meteen op de juiste plek terecht.

door Anita Keijden

Feitelijk zijn het twee systemen in één programma. Via VIM vinden decentraal en laagdrempelig de meldingen plaats van ongewenste gebeurtenissen in het zorgproces. Het SPAR-managementsysteem sluit daarop aan en registreert systematisch de incidentmeldingen en de structurele patiëntrisico's en het managen van de verbeteracties die het risico moeten verkleinen dan wel herhaling van het incident doen voorkomen. Het SPAR-managementsysteem heeft ook de taak de betrokken partijen te informeren over de voortgang van het verbetertraject.

Open source

Voor Atrium MC is het Veiligheidsmanagementsysteem het eerste officiële open source-project. Wat is open source? Als je iets wil automatiseren, heb je de mogelijkheid om een kant en klaar product aan te schaffen of zelf een eigen toepassing te ontwikkelen. Het laatste decennium is echter een nieuw begrip in opmars: open source. In de open source-omgeving is niemand meer eigenaar van de software en is de broncode vrij beschikbaar. Specifieke wensen en/of aanpassingen kunnen zelf uitgevoerd worden of je laat ze uitvoeren. De gebruiker is niet meer afhankelijk van één leverancier. Een softwarepakket heeft een enorme brede basis waar je vaak slechts een gedeelte van gebruikt. Vaak zijn

specifieke wensen niet voorzien. Voor aanpassingen en specifieke wensen ben je afhankelijk van de leverancier en dat gaat altijd gepaard met hoge kosten en vaak lange doorlooptijd. Naast de keuzevrijheid ten opzichte van de gebondenheid met één leverancier spelen de kosten ook ruim in het voordeel van open source. Een alledaags voorbeeld van open source is de gratis versie van Windows Office, Open Office, die nagenoeg alle faciliteiten biedt en waarvoor je geen 600 euro hoeft te betalen.

Doordat SPAR een open source-product is, kan het gratis ter beschikking worden gesteld en op deze wijze levert Atrium MC landelijk een bijdrage in het drukken van de kosten in de gezondheidszorg.

Hoe gaat het in zijn werk?

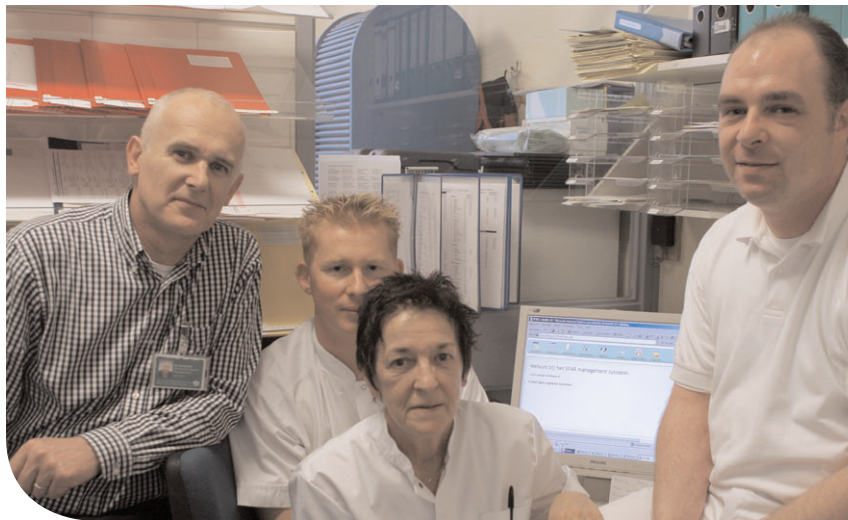
Medewerkers melden de incidenten via Huisnet aan de VIM-commissie van hun afdeling. De commissie analyseert de gemelde incidenten en beschrijft de patiëntrisico's. De naam van de melder blijft vertrouwelijk. Hij wordt op de hoogte gehouden over het traject waarin de melding zich bevindt. Vervolgens wordt de melding doorgezonden naar het SPAR-managementsysteem. De risico's die via SPAR bekend worden, worden doorgegeven aan de afdelingsmanager. Hij is eindverantwoordelijk voor de aanpak van de risico's. Afsproken is dat daar een termijn voor staat die per cluster bepaald wordt. Lukt het niet om binnen die termijn het risico succesvol aan te pakken dan wordt de melding doorgeschoven naar de bovenliggende managementlaag. Ook dan dient het risico binnen die termijn te zijn aangepakt. Wordt ook die termijn over-

schreden, dan wordt de melding doorgestuurd naar de Raad van Bestuur.

Pilot

In 2005 werd op drie afdelingen gestart met de pilot VIM en SPAR: CCU, etage 3 en dagverpleging Heerlen. De resultaten zijn veelbelovend. Zo steeg het aantal VIM-meldingen ten opzichte van het aantal MIP-meldingen explosief. Ook werden daadwerkelijk zaken aangepakt. Zo werd bijvoorbeeld een nieuw protocol ontwikkeld waar dat nodig was. 'Hieraan kunnen we zien dat VIM laagdrempelig werkt en dat is waar we naar streven. Het is belangrijk dat iedereen zaken meldt die het zorgproces niet ten goede komen. We moeten open kunnen zijn over incidenten, alleen dan kun je verbeteren en snel reageren,' vertelt Inge Herfs van Staffbureau Onderzoek en Innovatie. Het VMS in Atrium MC is ontwikkeld op initiatief van de Stuurgroep Patiëntveiligheid. Voorzitter dr. Clarissa Scheeren is enthousiast over de resultaten van de pilot en de invoering van het nieuwe veiligheidsmanagementsysteem. 'De kracht van het systeem is dat het vooral snel gaat. Er wordt snel werk gemaakt van de melding.'

Nu zijn etage 3, de CCU en de Dagverpleging Heerlen gestart. Etage 11 en 12 en dagverpleging Brunssum volgen eind januari. Het is de bedoeling dat alle patiëntenzorgafdelingen (verpleegafdelingen, behandelafdelingen, poliklinieken), voor het eind van het jaar het Veiligheids-ManagementSysteem op hun afdeling draaiend hebben. Het functioneel ontwerp van het systeem is van Hans Gulpen, student Gezondheidswetenschappen aan de Universiteit Maastricht. Voor hem was het tevens zijn afstudeerproject.

VIM & SPAR: hart nieuw veiligheidsmanagementsysteem